

Akademikerne dominerer debatten - faglærte og ufaglærte kommer ikke til orde

Hvis den demokratiske samtale skal lykkes, er det vigtigt, at alle samfundsgrupper kommer til orde. Det gør de ikke i avisernes debatspalter. Faglærte og ufaglærte er voldsomt underrepræsenterede i debatten, og det er blevet værre de seneste par år.

Resumé

- Der er stor skævhed i, hvem der skriver debatindlæg i de landsdækkende aviser. Akademikere og journalister skriver til sammen 80 pct., men udgør 15 pct. af befolkningen. Omvendt skriver ufaglærte og faglærte 10 pct. af debatindlæggene, selvom de udgør 63 pct. af befolkningen.
- De faglærte og ufaglærte fylder mindre i debatten i 2021 end i 2019. I 2019 var 15 pct. skrevet af de to grupper. I 2021 var tallet faldet til 10 pct.
- Akademikere og journalister er overrepræsenterede i alle de store dagblade, men især hos Børsen og Kristeligt Dagblad. Det er over 200 gange så sandsynligt, at en journalist har et debatindlæg som, at en ufaglært har det.
- I Ekstra Bladet afspejler fordelingen af debatindlæg befolkningens uddannelsesniveau langt bedre end i nogen anden avis.

Cevea mener

- Avisernes debatspalter er en central del af den offentlige samtale, men de risikerer at blive et ekkokammer for højtuddannede. Aviserne skal gøre mere for at få en bedre repræsentation af alle uddannelsesgrupper, især faglærte og ufaglærte. Og så skal fagforeninger gøre mere for at opfordre og uddanne deres medlemmer til at tage dele i debatten.

KONTAKT

Asbjørn Sonne Nørgaard,
+45 21 72 54 13
alj@cevea.dk

FORFATTERE

Sofie Højstrup Overgaard,
Ask Lund Jakobsen og
Johanne Luise Jakobsen

Notat

23. juni 2022

CITAT

Nærværende notat må kun citeres med udtrykkelig reference til Cevea.

INDLEDNING

Avisernes debatspalter er en helt central del af den offentlige samtale og spiller en vigtig rolle for, hvilke dagsordener, der diskuteres i et folkestyre. Hvis den demokratiske samtale skal lykkes, er det afgørende, at alle samfundsgrupper kommer til orde. Sker det ikke, risikerer vi, at den offentlige debat ikke afspejler problemstillinger, synspunkter og holdninger, der betyder noget i forskellige befolkningsgrupper.

Ikke alle grupper får samme dækning i aviserne. En nylig opgørelse viser, at der skrives betydeligt mindre om erhvervsuddannelser end om gymnasiale uddannelser.¹ Ville det være tilfældet, hvis de faglærte generelt fyldte mere i debatten?

Det handler ikke kun om, hvilke emner der fylder, men også om, hvordan man skriver om dem. Tag arbejdsmiljø. Over halvdelen af DJØF's medlemmer oplever symptomer på stress,² mens knap 40 pct. af 3F's medlemmer har meldt sig syge fra arbejdet i løbet af det seneste år på grund af smerter.³ En søgning i alle landsdækkende aviser i 2021 viser, at der var fire gange så mange artikler om 'stress' som om 'nedslidning'.⁴ Stress er en problemstilling, som skal håndteres. Men ikke på bekostning af udfordringer med nedslidning. Igen kan man spørge om fokus i diskussionen af arbejdsmiljøet, ville være det samme, hvis faglærte og ufaglærte fyldte mere i debatten?

I denne analyse undersøger vi, hvilke uddannelsesgrupper, der fylder mest i de landsdækkende avisers debatspalter. Vi har systematisk gennemgået og kodet alle opinionsindlæg for to specifikke uger i 2021. I 2019 lavede vi eksakt samme analyse og kan derfor undersøge udviklingen i, hvilke uddannelsesgrupper, der fylder mest i debatten.

Analysen viser, at akademikere og journalister tilsammen har skrevet 80 pct. af debatindlæggene, selvom de kun udgør 15 pct. af den danske befolkning. Omvendt har erhvervsfagligt uddannede – herefter – faglærte skrevet 5 pct. af debatindlæggene og ufaglærte 4 pct., mens de to grupper udgør henholdsvis 28 pct. og 35 pct. i befolkningen. Det er et demokratisk problem. Udviklingen er desuden gået i den forkerte retning de seneste par år. Faglærte og ufaglærte fylder mindre i debatten i 2021 end i 2019.

Den skæve repræsentation findes i alle aviser bortset fra Ekstra Bladet, der har en lille overrepræsentation af personer med kort og mellemlang videregående uddannelse, en repræsentation af faglærte, der svarer til fordelingen i befolkningen og samt den bedste

¹ Politiken (10/05/2022) *Carl Emil står bag lærlingeoprør: Vi er stolte, men dødtrette af at blive behandlet som andenrangs*

² Djøfbladet (21. oktober 2021). [Mere end hver anden har fysiske symptomer på stress](#)

³ TV2 (21. maj 2017). [Medarbejdere sygemeldt i stor stil på grund af smerter](#)

⁴ I søgningen fandt vi 2.990 artikler, hvor 'stress' var nævnt, og 762 artikler, hvor 'nedslidning' og/eller 'nedslidt' var nævnt.

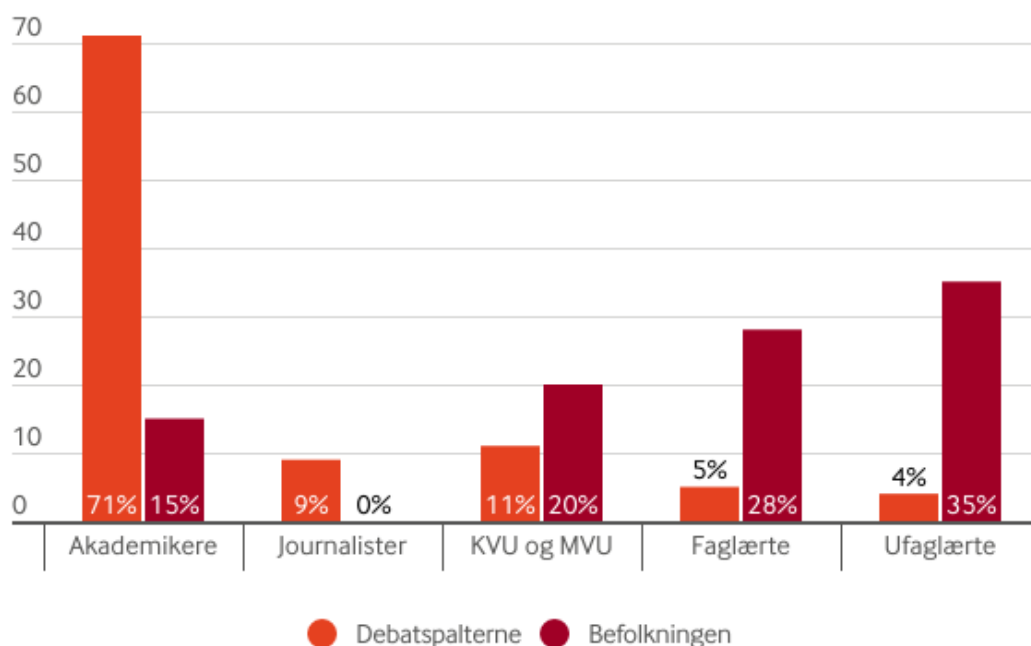
repræsentation af ufaglærte. Ekstrabladets debatsider er de mest repræsentative af alle aviser, når vi ser på skribenternes uddannelsesniveau.

AKADEMIKERE OG JOURNALISTER FYLDER DEBATSPALTERNE

71 pct. af debatindlæggene i de otte aviser i analysen er skrevet af akademikere, mens de kun udgør 15 pct. af befolkningen, se figur 1. Derudover fylder journalister 9 pct. af debatspalterne på trods af, at de udgør 0,4 pct. af befolkningen.

Akademikere skriver altså knap fem gange så mange debatindlæg, som hvis det passede med deres andel af befolkningen, og journalister skriver hele 25 gange så mange. Det er altså disse grupper der sætter dagsordenen på debatsiderne.

Figur 1. Uddannelsesniveau i debatspalterne og i befolkningen, 2021

Note: Tallene er baseret på en analyse af de otte landsdækkende trykte aviser. BT er ikke medtaget, da avisen ikke har debatindlæg i den trykte version. Journalister udgør 0,4 pct. af befolkningen, og det er rundet ned til 0 pct. i figuren. Journalister er opgjort separat og indgår derfor ikke under KVU og MVU. Fordelingen af befolkningen er opgjort for 15-69-årige. Antal debatindlæg: N = 951.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af egne tal og Danmarks Statistiks tabel HFUDD11.

For de øvrige uddannelsesgrupper er det omvendt: Andelen af personer med korte og mellemlange videregående uddannelser (KVU og MVU), faglærte og ufaglærte i debatspalterne langt lavere, end den er i befolkningen.

Personer med korte eller mellemlange videregående uddannelser udgør 11 pct. af forfatterne til debatindlæggene. Men i befolkningen har hele 20 pct. en kort eller mellemlang videregående uddannelse. De optræder altså ca. halvt så ofte i debatspalterne, som de gør i befolkningen.

Faglærte udgør 28 pct. af befolkningen, men kun 5 pct. af forfattere til indlæggene i debatsektionerne. Endnu større er forskellen for ufaglærte. De udgør 35 pct. af de 15-69-årige, men har kun skrevet 4 pct. af debatindlæggene. For at udgøre repræsentative andele af debatindlæggene svarende til andelen i befolkningen skulle faglærte være forfatter til mindst 5 gange så mange debatindlæg, og ufaglærte skulle have over 8 gange så mange indlæg.

Personer med de længste uddannelser samt journalister fylder altså helt klart mest i debatspalterne, selvom de udgør en mindre del af befolkningen. Akademikere og journalister har til sammen 80 pct. af debatindlæggene, selvom de kun udgør 15 pct. af befolkningen. Omvendt har de resterende 85 pct. af befolkningen skrevet 20 pct. af debatindlæggene. Sagt på en anden måde: Det er over 200 gange så sandsynligt, at en journalist skriver et debatindlæg, som at en ufaglært gør.⁵ Det er et demokratisk problem.

SPALTEPLADSEN SVINDER FOR FAGLÆRTE OG UFAGLÆRTE

Med data fra vores tidligere analyse, kan vi undersøge, om der er sket en udvikling over tid: Kommer faglærte og ufaglærte i højere grad til orde i 2021, end de gjorde i 2019? Konklusionen er nedslående. Fordeling er blevet endnu mere skæv.

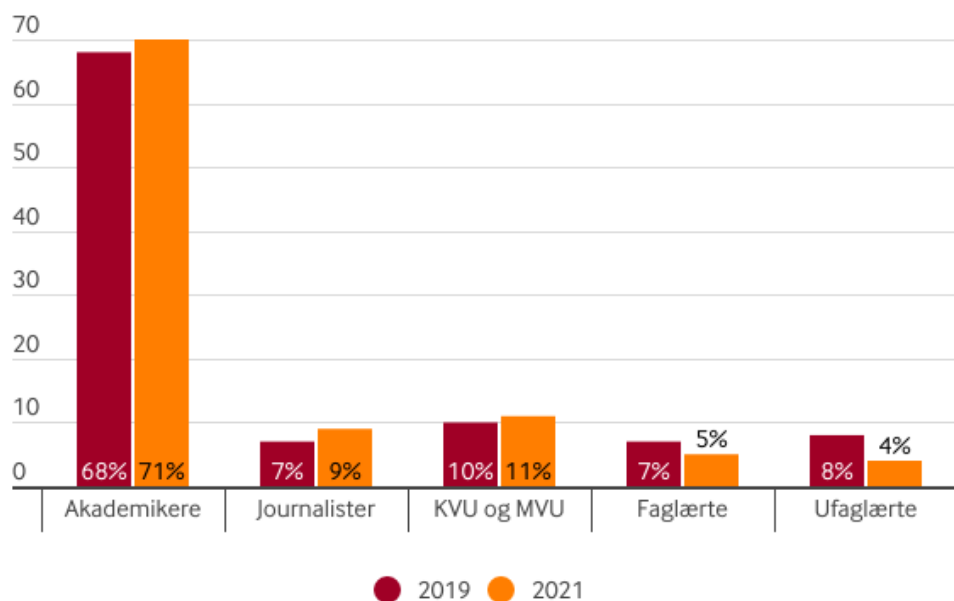
Andelen af forfattere i debatspalterne, som har en kort eller mellemlang uddannelse har ikke ændret sig fra 2019 til 2021. Omvendt er andelen af både akademikere og journalister steget, siden vi senest undersøgte debatspalterne for to år siden. Hos akademikere er andelen steget fra 68 pct. til 71 pct., mens andelen af journalister er steget fra 7 pct. til 9 pct., se figur 2.

Både ufaglærte og faglærte skriver en mindre andel af debatindlæggene i 2021 end i 2019. De faglærte er gået tilbage fra 7 pct. til 5 pct., mens andelen af ufaglærte af faldet fra 8 pct. til 4 pct. Tilsammen et fald fra 15 pct. til 10 pct. af indlæggene (afrundet).

⁵ Beregnet som $(9,148 \text{ pct.}/0,371 \text{ pct.})/(4,101 \text{ pct.}/35,213 \text{ pct.}) = 212$

I Ceveas analyse fra 2019 skrev både faglærte og ufaglærte altså lidt flere debatindlæg end journalisterne. I dag er det billede dog vendt på hovedet. Med 9 pct. af debatindlæggene fylder journalister i dag næsten lige så meget i debatspalterne som faglærte og ufaglærte til sammen (10 pct.).

Figur 2: Uddannelsesniveau i debatindlæg i 2019 og 2021

Note: Tallene er baseret på en analyse af de 8 landsdækkende dagblade, som har debatindlæg i den trykte version af avisen. Journalister indgår ikke under KVVU og MVU. Tallene for 2019 og 2021 er signifikant forskellige for journalister og ufaglærte, mindre for faglærte og akademikere og slet ikke for KVVU og MVU.⁶ N = 985 i 2019 og 951 i 2021.

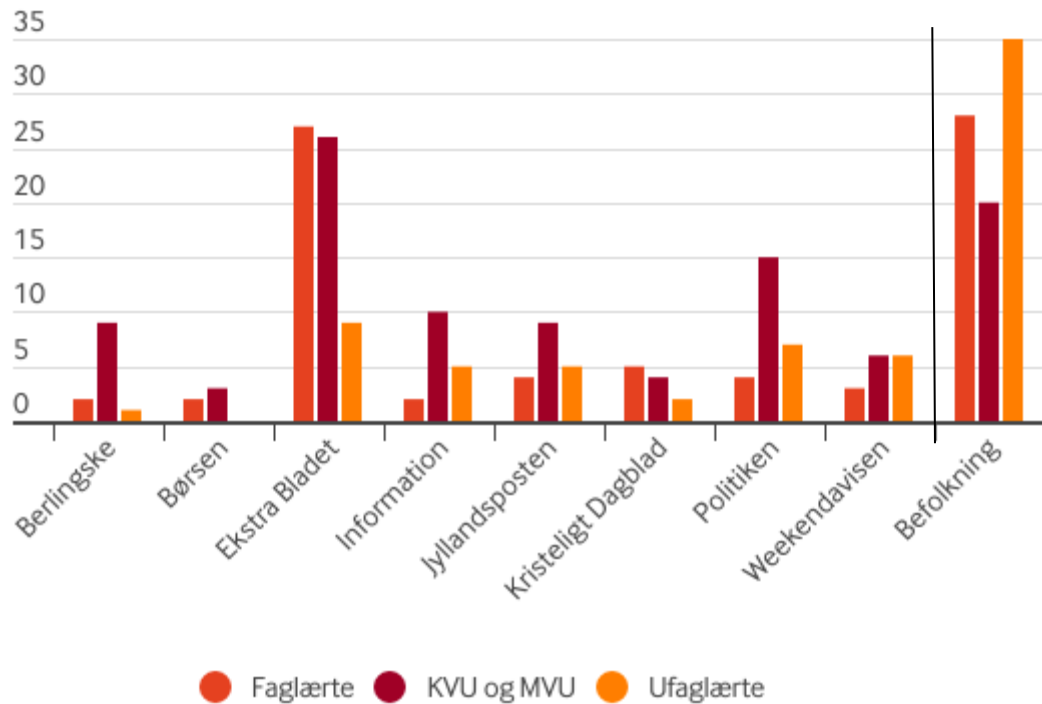
Kilde: Egne beregninger på baggrund af egne tal.

⁶ P-værdierne er: 0,19 (akademikere), 0,04 (journalister), 0,79 (KVVU og MVU), 0,12 (faglærte) og <0,01 (ufaglærte). For faglærte og ufaglærte under ét er p-værdien: <0,01.

EKSTRA BLADET ER DANMARKS ENESTE ARBEJDERAVIS

Skævheden i, hvem der skriver debatindlæggene, findes i stort set alle aviser, se bilagstabel 1. Alligevel er der store forskelle mellem aviserne.

Figur 3: Andel debatindlæg opgjort på uddannelse (faglærte, ufaglærte, KVV og MVU), 2021

Note: Tallene er baseret på en analyse af 8 landsdækkende dagblade. Journalister indgår ikke under KVV og MVU. Længst til højre i figuren er vist de tre gruppers andel i befolkningen. Hvis den enkelte avis afspejlede befolkningen, ville søjlerne være på højde med disse. N = 951.⁷

Kilde: Egne beregninger på baggrund af egne tal.

I de fleste aviser er andelen af personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse underrepræsenterede med andele mellem 3 pct. og 10 pct., mens andelen i befolkningen er 20 pct., se figur 3. Andelen med kort eller mellemlang videregående uddannelse er højest i Ekstra Bladet med 26 pct. og næst højest i Politiken med 15 pct.

Endnu værre ser det ud, når man ser på andelen af faglærte og ufaglærte. Disse er markant underrepræsenterede i alle aviser bortset fra Ekstra Bladet, hvor faglærte er godt repræsenteret.

Ekstra Bladet er den avis, der bedst afspejler befolkningens uddannelsesniveau: faglærte fylder stort set lige så meget som i befolkningen (26-27 pct.), og avisen har en lille overrepræsentation af

⁷ For de enkelte aviser er N = 213 (Berlingske), 61 (Børsen), 78 (Ekstra Bladet), 59 (Information), 223 (Jyllands-Posten), 107 (Kristeligt Dagblad), 179 (Politiken) og 31 (Weekendavisen).

folk med kort eller mellemlang videregående uddannelse. Ufaglærte er underrepræsenterede, men Ekstra Bladet har alligevel en markant højere andel ufaglærte, der deltager i debatten, end i nogen anden avis. Ekstra Bladet er Danmarks eneste arbejderavis.

I den modsatte ende af spektret er Børsen med i alt 5 pct., som har kort eller mellemlang videregående uddannelse, er faglært eller ufaglært og hele 95 pct. akademikere, se bilagstabel 1. Slemt står det også til i Kristeligt Dagblad, hvor 90 pct. af debatindlæggene er skrevet af enten akademikere eller journalister.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

Undersøgelsen omfatter debatindlæg udgivet i den trykte version af dagbladene Berlingske, Jyllands-Posten, Børsen, Kristeligt Dagblad, Politiken, Information, Weekendavisen og Ekstra Bladet. BT har ikke debatindlæg i den trykte avis og er derfor ikke en del af analysen.

Vi har gennemført undersøgelsen på samme måde, som vi gjorde i 2019 for at kunne følge udviklingen generelt og i de enkelte aviser. Aviserne og de to perioder, henholdsvis 5/5-11/5 2021 og 8/11-14/11 2021, blev derfor udvalgt med udgangspunkt i Ceveas tidligere analyse.

Ledere er ikke inkluderet i vores undersøgelse, da de typisk er udtryk for avisernes egne holdninger. Derudover er forskellige citater fra sociale medier eller andre nyhedsmedier ikke medtaget, da de ikke selv er indsendt af forfatteren.

Analysen er lavet på baggrund af over 1.000 observationer fra hvert år, 3.328 i alt. Heraf har 82 debatindlæg to eller flere forfattere, og så indgår begge forfattere med et indlæg i undersøgelsen. I to tilfælde var indlæggene underskrevet af henholdsvis 10 og 18 underskrivere, hvor det kun er de første tre underskrivere, der fremgår af bylinen, der er talt med.

For at finde befolkningens højst fuldførte uddannelse har vi brugt grupperingen fra Danmarks Statistik, tabel HFUDD11:

- Akademisk uddannet: Bacheloruddannet, H60, Lang videregående uddannelser, H70, og Ph.d. og forskeruddannelser, H80.
- Journalistisk uddannet: Medier og kommunikation, H5024.
- Kort eller mellemlang videregående uddannelse (KVU og MVU): Mellemlange, H50, og korte videregående uddannelser, H40, fratrukket H5024.
- Erhvervsfaglige uddannet: Erhvervsfaglige uddannelser, H30.
- Ufaglært: Gymnasialt uddannet: Gymnasiale uddannelser, H20, og Grundskole, H10.

Hvis forfatterens uddannelsesmæssige baggrund ikke var angivet eller kunne bestemmes ud fra indlæggets byline, har vi søgt at bestemme uddannelse via søgninger på Google, Facebook og LinkedIn. Uddannelsesbaggrund kunne ikke findes for 15 pct. af forfatterne. Disse er ikke talt med i analysen. I analyse fra 2019 måtte vi udelukke 11,5 pct. af forfatterne pga. manglende oplysninger om uddannelsesbaggrund.

BILAG

Bilagstabel 1. Uddannelsesgruppers andel af debatindlæg og i befolkningen opgjort på aviser, 2021

	Akademiker	Journalist	KVU og MVU	Faglært	Ufaglært
Berlingske	82%	6%	9%	2%	1%
Børsen	95%	0%	3%	2%	0%
Ekstra Bladet	36%	3%	26%	27%	9%
Information	71%	12%	10%	2%	5%
Jyllandsposten	70%	12%	9%	4%	5%
Kristeligt Dagblad	70%	20%	4%	5%	2%
Politiken	64%	9%	15%	4%	7%
Weekendavisen	81%	3%	6%	3%	6%
Befolkningen (15-69-årige)	15%	0%	20%	28%	35%

Note: Pga afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct. for den enkelte avis. N = 951.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af egne tal